

מכירה פומבית

ראג'י בטחיש

מערבית: יהודה שנהב־שהרבני

אמי ואני ישבנו פנים אל פנים כפי שבעבר היו הנשים מסבות במסיבות התה. כעת לא נותר מהן דבר, למעט שתי כוסות פינג'אן קטנות ושולחן פלסטיק זול, מכוסה במפה סורית שרכש אבי בעמאן לפני שלושים שנה כדי שלא נבחין בעומק הקריסה הכלכלית. אמי ניסתה אט אט, בזמן שנראה כנצח, לקרב את הפינג'אן אל שפתיה – אולם רוב רובו של הקפה נשפך על השולחן.

אומרים: קפה שנשפך מביא ברכה...

אמירה כזו הולמת את צאצאי המשפחות המיוחסות ואת בעלי השררה אשר יונקים את עושרם עם חלב אמם. עבורנו, קפה שנשפך הוא סימן לצרות ולאסונות שאינם מסתיימים לעולם. שרשרת של טרגדיות שאינן מפסיקות להפתיע, ולו רק כדי להזכיר לנו כיצד נראים חיי חורבן וכליה. רצף של תבוסות, שבאות בעקבות תקופה ארוכה של שקיעה וקריסה.

המטפלת הפלפינית של אמי, שהריחה את ניחוח הקפה השפוף, התייצבה לפתע. היא מלמלה כמה מילים וניגבה את המפה הדמשקאית, כאילו הייתה משטח חלק מפלסטיק שניתן לנקותו בנקל. בין לבין, היא הפנתה אליי מבט של תוכחה מהולה בבוז, ואיתה, אולי, גם קורטוב של חיבה ושל חמלה. אחר כך הסתלקה, משאירה מאחוריה שובל של תחושה קורבנית. היא אינה יודעת שהכתם הכהה הזה לא יימחה לעולם מן הברד המפוספס. זהו כתם הקפה שירשנו מאבותינו ומאבות אבותינו שנכחדו כמצורעים.

אני אוהב את פניה של אמי היום יותר מאשר פעם. תווי פניה הכחושות מדויקים, לאחר שהמחלות והייסורים כבר נתנו בהן את אותותיהם. בעבר לא אהבתי את פניה, צווארה וחזה, שהיו עבי בשר, עטו מסכה מזויפת של קשיחות, ולעיתים גם נוקשות וגסות. ואילו היום היא מזכירה את סופיה לורן בשיא עלומיה, במיוחד בתקופה המכונה תור הזהב של הקולנוע הריאליסטי האיטלקי החדש. זה עניין שקשה להסבירו... הנשיות והשבריריות של אמי היום הן בגדר נס שלא ניתן לתארו במילים.

רוב הזמן אמי מחייכת. היא לא אומרת כמעט דבר, למעט שלוש מילים ביום, וגם זה בקושי רב. על מנת להימנע מטעות סטטיסטית אתפשר על חמש מילים. לעומת זאת, היא מחייכת רוב הזמן וחיוכה מקסים עד מאוד. היא מתאפרת באופן מושלם ומורחת את הציפורניים בלכה בוהקת. שערה צבוע בקפידה רבה ולא ניתן למצוא בו קצוות רשלניים. כמו מלכות היופי והפיתוי אשר זוהרות עד כלות נשמתן. היא לא חדלה להחזיק את טבעת הנישואים שלה מלפני מאה שנה. בעבר, כשרצתה לברוח ממבטינו ומשאלותינו, הייתה מביטה בטבעת שלה, מרימה את ידה ומציגה אותה לראווה. אני חושב שתנועת היד שלי דומה לשלה. כמו אמי, גם אני מפריד את הזרת שלי משאר האצבעות על מנת לאחוז כפית או פינג'אן קפה. היא נוהגת להתבונן במעמקי עיניי מבלי להסתכל בי. ואולי היא באמת אינה רואה אותי? והראיה לכך, שהיא שואלת אותי פתאום:

– איפה כמיל?

השאלה הזו תהפוך כנראה למכסת הדיבור העיקרית שלה לאותו היום.

– אני פה, יושב לצדך.

– אני יודעת! מה אתה חושב שאני?

פה נשבר שיא חדש של מילים ביום אחד.

– מָמָא חביבתי. הקשיבי לי היטב. לא נשאר פה איש. נשארנו רק את ואני בתוך הריק הזה.

היא מסתכלת בי בחשדנות, כאילו שמעה ידיעה סנסציונית במהדורת החדשות. אני ממשיך לומר לה:

– באמת... כלומר... פָּבָא מת. כריסטין בקנדה ולא שואלת דבר, אפילו אחרי שבעלה ברח עם השכנה האיראנית. מיי התאבדה, כפי שאת יודעת. סוסן מאושפז במחלקה פסיכיאטרית. סאמי מת ממחלת האיידס. ואני דלוק על נהגי המשאיות ועל שיפוצניקים שאיתם אינני מדבר בדרך כלל, וגם לא מנסה, משום שאין לי משפחה. אף אחד.

הגיע הזמן לטפל בכל הרכוש שהצטבר, אשר גונח תחת שכבות האבק שמכסות אותו. אני מבקש שתחתמי כאן. במקום הזה. טוב חביבתי?

אולי נוכל להרוויח משהו משכיות החמדה הללו אם נעמיד אותן למכירה פומבית. נמכור את הפסנתר למרות כל זיכרונותיי ממנו. ואת מערכת הישיבה הקיסרית. ואת עשרות החנויות ומפעלי הזכוכית אשר הפכו למגרשי חניה למכוניות. ואת מפעל הטבק אשר הפך מקום מפגש לאוהבים, או לעוברי אורח אשר פולטים את זרעם על הקירות ומסתלקים. הגיע הזמן לחיות קצת. ומה לגבי התכשיטים שלך? והאושר אשר לא טעמנו? ומה לגבי מקדש לורד בצרפת אשר בו לא ביקרת מעולם? או שווייץ, שאליה לא הגעת? או קפה "פוקט" בשאנו אליזה, שם לא ישבתי איתך, עם כלב צרפתי המחרבן פרחים יקרים, כאלה שאין באפשרותנו לקנות יותר? או הדירה בתל-אביב שלא קניתי? אני יודע שלא ביקרת בתל-אביב, אלא רק פעם אחת כדי להשיג את הוויזה לאמריקה, מולדת האספסוף. וישנה העיר ביירות, שבה לא תבקרי עוד. האם שכחת את לבנון מולדתך? האם לא היינו חוזרים בקטנותנו על המשפט "החזר אותי למולדתי"?

אני מושיט את הנייר לאמי יחד עם שני עטים. אין לי מושג למה שני עטים. התברר שעשיתי טעות איומה. היא החזיקה בשני העטים והתחילה להשוות ביניהם בשיטתיות בעודה מתעלמת מן הנייר והחתימה.

– יאללה קמא. תכתבי את שמך פה. עאידה.

משכתי מידה את העט המרשים פחות. אמי הסתכלה בי בתוכחה. אחר נפנתה להשלים את החתימה בעט הנותר. היא הציבה את חודו של העט על הנייר עד שכמעט חוררה אותו. אחר כך חתמה בזריות מפתיעה בעברית, שפה שלא הבינה וגם לא הייתה ממעריצותיה: "סוסן". ■